

Bilag 6 · Bestemmelserne i dansk lovgivning om spionage og anden ulovlig efterretningsvirksomhed

Bestemmelserne i dansk lovgivning vedrørende spionage og ulovlig efterretningsvirksomhed findes i straffelovens kapitel 12, der bærer overskriften Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed. I dette straffelovskapitel har tre bestemmelser fundet praktisk anvendelse i en række sager. Det er

- § 107 om spionage
- § 108 om anden ulovlig efterretningsvirksomhed
- § 110 a om uden behørig tilladelse at beskrive, fotografere eller afbilde forsvarsanlæg – og om uden behørig tilladelse at optage og offentliggøre luftfotos.

Bestemmelserne lyder således:

- § 107. Den, som i fremmed magts eller organisations tjeneste eller til brug for personer, der virker i sådan tjeneste, udforsker eller giver meddelelse om forhold, som af hensyn til danske stats- eller samfundsinteresser skal holdes hemmelige, straffes, hvad enten meddelelsen er rigtig eller ej, for spionage med fængsel indtil 16 år.

Stk. 2. Såfremt det drejer sig om de i § 109 nævnte forhold, eller handlingen finder sted under krig eller besættelse, kan straffen stige indtil fængsel på livstid.

- § 108. Den, som, uden at forholdet falder ind under § 107, i øvrigt foretager noget, hvorved fremmed efterretningsvæsen sættes i stand til eller hjælpes til umiddelbart eller middelbart at virke inden for den danske stats område, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Såfremt det drejer sig om efterretninger vedrørende militære anliggender, eller virksomheden finder sted under krig eller besættelse, kan straffen stige indtil fængsel i 12 år.

- § 110 a. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år straffes den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse

1. beskriver, fotografierer eller på anden måde afbilder danske ikke almentilgængelige militære forsvarsanlæg, depoter, enheder, våben, materiel el.lign., eller som mangfoldiggør eller offentliggør sådanne beskrivelser eller afbildninger,
2. optager fotografier fra luftfartøjer over dansk statsområde eller offentliggør sådanne ulovligt optagne fotografier,
3. offentliggør bestemmelser, der vedrører danske stridskræfters mobilisering og andet krigsberedskab.

Bestemmelserne kom i den nuværende form ind i straffeloven ved lovrevisionen i 1952 ved den såkaldte „5. kolonne lov“. Revisionen byggede på en betænkning af 1949 og skete i høj grad under indtryk af erfaringerne fra besættelsestiden 1940-1945 og den anden verdenskrigs totale karakter. Lovforslaget var i datiden genstand for livlig debat, og de politiske drøftelser strakte sig over flere folketingssamlinger, indtil det endeligt blev vedtaget ved lov nr. 225 af 7. juni 1952. Ved straffelovsændringen blev indført en hovedsondring mellem spionage (§ 107) og anden ulovlig efterretningsvirksomhed (§ 108). Tidligere tiders sondring mellem militær og civil efterretningsvirksomhed blev opgivet.

Spionage udgør den groveste form for overtrædelser af denne art, dels ved, at den er vendt mod danske stats- og samfundsinteresser, dels ved, at den kun angår forhold, som skal holdes hemmelige.

Anden ulovlig efterretningsvirksomhed er et bredt begreb, hvor det grundlæggende element er etablering af kontakt med fremmed efterretningsvæsen og bistand til dette. Bestemmelsen omfatter i modsætning til § 107 således også virksomhed inden for den danske stats område, rettet mod andre stater. Bestemmelsen retter sig typisk mod systematisk tilvejebringelse og sammenstilling af oplysninger til brug for fremmed efterretningsvæsen, som kan være til fare for danske eller fremmede stats- og samfundsinteresser eller herværende enkeltpersoners liv eller sikkerhed. Bestemmelsen omfatter også en række andre aktiviteter til hjælp for fremmed efterretningsvæsen, som f.eks. tilvejebringelse af dækadresser, falske identiteter, kurervirksomhed og anden bistand. Bestemmelsen antages også at kunne anvendes på den såkaldte „aktive efterretningstjeneste“ (påvirkningsagenter), men det er omtvistet i den juridiske teori.

Foto- og beskrivelsesforbud m.v. med hensyn til militære anlæg er i sin oprindelse en gammel bestemmelse fra før 1. verdenskrig. Kan det bevises, at de i § 110 a nævnte handlinger er foretaget til brug for fremmed efterretningstjeneste, vil forholdet være strafbart efter § 107 eller § 108.

De i straffelovens kapitel 12 beskrevne forbrydelser er i alle tilfælde genstand for offentlig påtale, der sker efter justitsministerens påbud. Henlæggelsen af påtalekompetencen til justitsministeren skyldes dels hensynet til fremmede magter, dels ønsket om ved denne påtalerregel at mindske betænelighederne ved at anvende gerningsbeskrivelser, der har et lavere præcisionsniveau end sædvanligt.